

- (Ю. І. Римаренко, Є.М. Моїсєєв, В.І. Олефір – керівники). – К. : КНТ, 2008. – 816 с.;
12. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ. Загальна частина : [підручник] / за заг. ред. Рябченко О. П. – Х. : Вид-во Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2009. – 256 с.;
 13. Бандурка О. О. Організаційні форми управління в державній податковій службі / Бандурка О. О. // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2004. – № 28. – С. 185–191;
 14. Голосніченко І. П. Адміністративне право України: основні поняття : [навчальний посібник] / Голосніченко І. П., Стахурський М. Ф., Золотарьова Н. І.; за заг. ред. доктора юридичних наук, професора І. П. Голосніченка. – К. : ГАН, 2005. – 232 с.;
 15. Про державну податкову службу в Україні: Закон України від 4 грудня 1990 року № 509-ХІІ [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=509-12>;
 16. Про затвердження Положення про Державну податкову адміністрацію України : Положення Кабінету міністрів України від 26 травня 2007 року № 778 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=778-2007-%EF>

УДК 331.56:(477)

БЕЗРОБІТТЯ: СОЦІАЛЬНІ ТА КРИМІНОГЕННІ АСПЕКТИ

Зубенко В.В., Любенко О.І.

У статті проаналізовано основні показники безробіття Херсонської області за останні три роки. Розкрито стан безробіття на теперішній час, відзначено недоліки на ринку праці, необхідність його регулювання на рівні держави та основні наслідки безробіття.

Ключові слова: безробіття, рівень безробіття, державна служба зайнятості, центр зайнятості, криміногенна ситуація, органи внутрішніх справ, прокуратура.

В статье проанализированы показатели безработицы в Херсонской области за последние три года. Отображено состояние уровня безработицы на сегодняшний день, отмечены недостатки на рынке труда, необходимость их регулирования на уровне государства и основные последствия безработицы.

Ключевые слова: безработица, уровень безработицы, государственная служба занятости, центр занятости, органы внутренних дел, прокуратура.

Unemployment indicators in Kherson area for last three years have been analyzed in article. The condition of a rate of unemployment for today is displayed, lacks on a labor market and necessity of their regulation at state level aren't, the basic consequences of unemployment aren't.

Key words: Unemployment, rate of unemployment, employment public service, the employment center, law-enforcement bodies, Office of Public Prosecutor.

Постановка проблеми політичного устроїв, які та її зв'язок із провідними науковими та практичними завданнями. Нині в Україні відбуваються складні перетворення соціально-економічного та проходять у несприятливих кризових економічних і соціальних умовах. Скорочуються обсяги виробництва, зростає кількість вивільнених незайнятих

працівників, загострюється кон'юнктура ринку праці, відбувається падіння життєвого рівня населення і посилюється соціальна напруга в суспільстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з цієї проблематики. На законодавчому рівні ці питання висвітлено у Законі України від 21.11.97 за № 665/97-ВР «Про внесення змін до Закону України «Про зайнятість населення», Постанові КМ від 27.04.98 за № 578 «Про затвердження положень щодо застосування Закону України «Про зайнятість населення», на авторському рівні ці питання вивчали М. Томас, Р. Скідельскі, Дж. Мейнард Кейнс (США) та А. Пігу.

Цілі та завдання статті – проаналізувати основні показники безробіття у Херсонській області за останні три роки, відзначити недоліки на ринку праці та необхідність регулювання цих проблем на рівні держави.

Виклад основного ма-

теріалу. Проблема безробіття є ключовим питанням у ринковій економіці, а тому, не вирішивши його, неможливо налагодити ефективну діяльність усього економічного механізму. Особливо гостро постає проблема безробіття сьогодні, тому що кризовий стан економіки є обтяжуючим для ринку праці України.

Безробіття – це соціально-економічне явище, за якого частина робочої сили (економічно активного населення) не зайнята у виробництві товарів і послуг. Безробітні разом із зайнятими формують робочу силу країни. В реальному економічному житті безробіття постає як перевищення пропозиції робочої сили над попитом на неї.

Згідно із законом України «Про зайнятість населення» безробітними вважаються працездатні громадяни працездатного віку, які з не залежних від них причин не мають заробітку через відсутність належної роботи, зареє-

стровані у державній службі зайнятості, дійсно шукають роботу та здатні приступити до праці [1, с.3]. Про це йде мова і в акті Кабінету Міністрів [2, с. 8].

Безробіття виникає тоді, коли кількість наявних робочих місць становить меншу частину тієї кількості, що потрібна для працевлаштування громадян. Це те явище, коли частина економічно активного населення, що бажає працювати, не може застосувати свою робочу силу, а пропозиція робочої сили різко перевищує попит на неї.

Причини безробіття досліджуються багатьма економічними школами. Одне з перших пояснень цього явища наведено в праці англійського економіста-священника Т. Мальтуса [3, с.88]. Він помітив, що безробіття викликається демографічними причинами, через які темпи росту народонаселення перевищують темпи зростання виробництва. Недолік цієї теорії полягає в тому, що

вона не може пояснити виникнення безробіття у високорозвинених країнах з низькою народжуваністю.

Певна заслуга в розробці теорії безробіття належить Кейнсу [4, с.32]. Він представив логічну модель механізму, що розкручує економічну нестабільність та її інтегральну складову – безробіття. Кейнс помітив, що в міру росту національного господарства в розвинутому ринковому господарстві в більшості населення не весь прибуток споживається, певна його частина перетворюється на заощадження. Щоб вони перетворилися в інвестиції, необхідно мати визначений рівень так названого ефективного попиту – споживчого та інвестиційного. Падіння споживчого попиту гасить інтерес вкладати капітал і, як наслідок, падає попит на інвестиції. За падіння стимулів до інвестування виробництво не зростає і навіть може згортатися, що призводить до безробіття.

Цікаве трактування безробіття у видатного англійського економіста А. Пігу, який обґрунтував тезу, що на ринку праці діє недосконала конкуренція. Вона веде до завищення ціни праці. Тому багато економістів зазначали, що підприємцю вигідніше заплатити високу заробітну плату кваліфікованому фахівцю, здатному збільшити вартість виробленої продукції. За рахунок високопродуктивної праці підприємець має можливість скоротити робочий персонал (діє принцип: краще взяти одного працівника на роботу і добре йому платити, ніж тримати п'ять-шість з меншою зарплатою) [5, с. 75].

Основним завданням дослідження є аналіз показників безробіття Херсонщини за 2008-2010 роки та початок 2011 року, його соціальні та криміногенні аспекти. Дослідження виконані за загальноприйнятими методами, які застосовуються в економічній науці, – мо-

нографічним, розрахунково-конструктивним, економіко-статистичним.

В економічній теорії використовується два показники, що відображають об'єктивну картину економічної нестабільності на ринку праці. Це рівень безробіття та середня її тривалість.

Показник рівня безробіття використовується для виміру масштабів безробіття і розраховується як частка офіційно зареєстрованих безробітних до чисельності зайнятих у виробництві. Тривалість безробіття характеризує середній час перерви в роботі.

Кількість зареєстрованих безробітних у Херсонській області на кінець 2008 року становила 13,8 тис. осіб. На 1 січня 2009 року – 21,1 тис. осіб. Рівень зареєстрованого безробіття в цілому по області на початок 2009 року становив 3,1%. На кінець 2009 року чисельність зареєстрованих безробітних – 10,6 тис. осіб, а на кінець 2010 року – 11,3 тис. осіб.

Упродовж січня 2011 року послугами державної служби зайнятості скористалися 14,8 тис. не зайнятих трудовою діяльністю громадян проти 12,5 тис. за січень 2010 року. На облік цієї установи на 1 лютого 2011 року перебувало 13,3 тис. незайнятих громадян, які шукали роботу. Офіційного статусу безробітних на зазначену дату набули 94,7% незайнятих громадян, із них 78,1% отримували допомогу з безробіття.

Рівень зареєстрованого безробіття в цілому по області за січень 2011 року зріс на 0,2% і на 1 лютого 2011 року становив 1,9% осіб працездатного віку, що більше на 0,3% порівняно з минулим роком.

За сприяння державної служби зайнятості в січні 2011 року було працевлаштовано 0,8 тис. осіб, що в 2,5 рази більше, ніж у січні 2010 року. Рівень працевлаштування незайнятих громадян у січні 2011 року порівняно з 2010 роком зріс на 2,8% та становив 5,3%.

Із Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття по Херсонській області в січні 2011 року на допомогу з безробіття було витрачено 6,7 млн. грн. Розмір допомоги з безробіття в середньому на одного безробітного в січні 2011 року становив 748,49 грн., що на 20,5% менше від законодавчо визначеного розміру мінімальної заробітної плати (941 грн.).

Крім зазначених економічних проблем, безробіття значно впливає на криміногенну характеристику Херсонщини. Аналізуючи інформацію з різних джерел, спираючись на статистичні звіти про кількість вчинених злочинів, вивчаючи види злочинів, замислюємося: хто стає злочинцем і чому? Ця інформація дає підстави припускати погіршення криміногенної ситуації в області. Нині в області дуже багато людей відчувають проблеми з фінансовими

проблемами, втративши роботу. Не всі підуть вчиняти злочини, проте якась частина шукатиме розв'язання своїх проблем саме таким чином.

За офіційними дани-

ми Управління оперативної інформації УМВС в Херсонській області нами проведено аналіз динаміки злочинності в області за 2008-2010 роки (табл. 1, рис. 1).

Таблиця 1

Динаміка злочинності в Херсонській області за 2008-2010 роки

Показники	Роки		
	2008	2009	2010
Кількість вчинених злочинів особами, які не працюють і не навчаються	3718	3504	2935
Кількість вчинених злочинів особами, які офіційно зареєстровані в державних службах зайнятості	1054	1117	1358
Кількість офіційно зареєстрованих безробітних по Херсонській області, осіб	21095	10657	11329

Аналіз свідчить: за нинішніх умов потрібно запобігти насамперед майновим злочинам. Втрата роботи, неблагополучне побутове оточення, тяжке матеріальне становище, а подекуди труднощі погашення кредитних зобов'язань – усе це сприяє

зростанню рівня злочинності.

Зимовий період завжди характеризувався значною кількістю злочинів на дачних ділянках і з квартир. Соціально не захищені люди більш схильні до вчинення злочинів. За повідомленням ОВС і про-

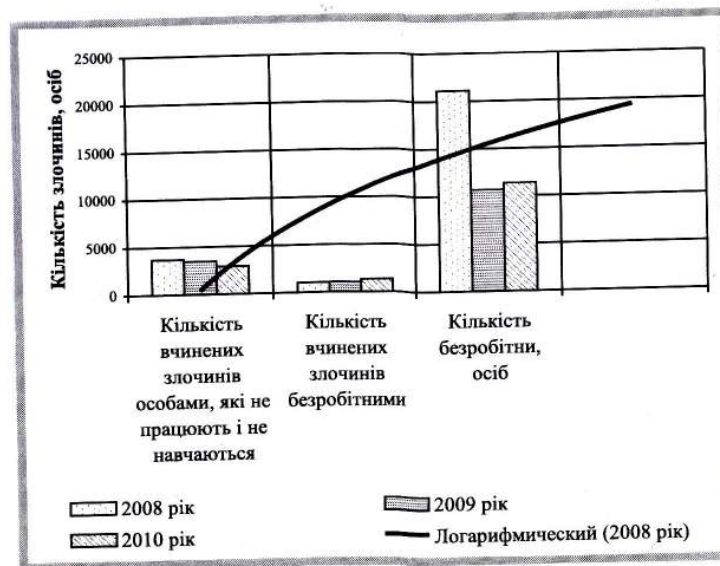

Рис. 1. Динаміка злочинності в Херсонській області за 2008-2010 роки

куратури за січень 2011 року зареєстровано 1048 злочинів (без урахування злочинів, зареєстрованих податковою міліцією), що на 23,3% більше, ніж у січні 2010 року, серед яких 33,3% (на 8% менше, ніж у січні 2010 р.) – тяжкі та особливо тяжкі.

Кількість крадіжок (538) порівняно з січнем 2010 р. збільшилась на 40,1%. Як і рік тому, вчи-

нено 6 розбоїв, а кількість грабежів (33) зменшилась на 8,3%.

Кількість потерпілих від злочинів за січень 2011 р. становила 633 особи (на 18,8% більше, ніж у січні 2010 р.), з яких 225 – жінки, 87 – пенсіонери та 19 – неповнолітні. Найбільше потерпілих (74,4%) – від крадіжок (438) та грабежів (33), серед яких 37,6% – жінки (177 осіб).

Серйозний вплив на криміногенну ситуацію в області здійснюють злочини, пов'язані з наркотиками. З 2009 року простежується стійка тенденція до поширення наркотичної залежності серед населення.

На 1 січня 2011 року в області проживало 1088,2 тис. осіб. Упродовж 2010 року чисельність наявного населення зменшилась на 5194 особи, або на 4,8 особи у розрахунку на 1000 наявного населення.

Зменшення населення області відбулося як за рахунок природного скорочення на 4044 особи, так і міграційного – на 1150 осіб. Порівняно з 2009 роком обсяг природного скорочення зменшився на 516 осіб. Збільшилась кількість народжених (на 65 осіб) і зменшилась – померлих (на 451 особу). У розрахунку на 1000 осіб наявного населення порівняно з 2009 роком народжуваність збільшилась з 11,2 до 11,4 немовлят, а рівень смертності змен-

шився з 15,4 до 15,1 померлих.

У світі накопичено багатий досвід боротьби з безробіттям. Прийняття антикризового пакета є головною умовою успіху в цій сфері.

Виходячи з вищевикладеного треба констатувати, що проблема безробіття є ключовим питанням, не вирішивши якого неможливо налагодити ефективну діяльність економіки та покращити криміногенну ситуацію в області та в країні в цілому.

Нам вбачається, що владі необхідно вжити певних заходів аби уникнути погіршення криміногенної ситуації:

- створити антикризові центри (має складатися з представників усіх зацікавлених служб);

- організувати соціальне харчування для мало-забезпечених;

- створити можливості для зайнятості населення. Розвиток приватного підприємництва, малого бізнесу, сфери послуг,

фермерства, ринкової інфраструктури є основою для зростання зайнятості в економіці.

Висновки. До сьогодні уряд не певною мірою приділяв увагу цій проблемі, що викликає справедливі нарікання. Але становище частково змінюється з прийняттям деяких законів і законодавчих ак-

тів, в яких наголошується на вдосконаленні ринкових механізмів регулювання зайнятості. Будемо сподіватися, що ці акти не стануть черговим прожектором, а будуть ефективно перетворюватися в життя та будуть передумовою економічного відродження Херсонщини та України в цілому.

Література:

1. Закон від 21.11.97 №665/97-ВР «Про внесення змін до Закону України «Про зайнятість населення». – С. 3.;
2. Постанова КМ від 27.04.98 №578 «Про затвердження положень щодо застосування Закону України «Про зайнятість населення». – С. 8;
3. Malthus Thomas «An Essay on the Principle of Population» formats by Ed Stephan.-1997. – P.87-100;
4. Skidelsky R. John Maynard Keynes (in 3 vols.). – New York, 2000. – P.28-52;
5. Пигу А. Экономическая теория благосостояния / Пигу А. – М., 1985. – С. 74-88.